

Temadiskussion i arbetsgruppen för flerspråkiga finländare och invandrade personer som samhällsaktörer: Betydelsen av rasism och förtroende inom samhällspåverkan

Faktorer som underlättar deltagandet

I diskussionen behandlades vilka **orsaker som finns för att gå med i politiken**, och många deltagare ansåg att det bakom beslutet att gå med finns någon "djupare" orsak som hör ihop med **personlig motivation**. Därutöver betraktades personlig **uppmuntran till deltagande** i Finland, **upplevelser av att ha lyckats och påverkningsmöjligheter** som viktiga. Diskussionsdeltagarna konstaterade också att det är viktigt att veta vilka påverkningsmetoder som finns.

Motivationen till att delta i samhället har jag fått från mitt ursprungsland och mitt barndomshem – båda mina föräldrar deltog aktivt i samhället. Jag hade dock bott en lång tid i Finland innan jag gick med i politiken, före det verkade jag på organisationsfältet. Det var viktigt att jag hade människor omkring mig som stödde mig och som jag kunde be om hjälp. Numera är jag inte rädd för att be om hjälp om det behövs.

Jag motiveras av att fundera på vad jag kan göra för att barn och unga lättare ska inkluderas som fullvärdiga samhällsmedlemmar.

Jag var intresserad av samhällspåverkan redan i mitt ursprungsland, men det har varit viktigt att bli inbjuden och uppmuntrad till att delta i Finland. Min karriär inom lokalpolitiken började med att partiets gruppleddare personligen bjöd in mig för att delta.

Också vikten av förebilder lyftes fram när det gäller deltagandet i samhället.

Jag har själv motiverats av att Georg Dolivo och Kirka Babitzin är en erkänd del av det finländska samhället – och senare har till exempel Maria Guzenina och Kai Mykkänen, vars mammor är från Ryssland, varit viktiga förebilder i synnerhet för unga. Tack vare förebilderna är det lättare att tro på att man kan vara en del av samhället.

Betydelsen av rasism och stereotyper

Under diskussionen konstaterade man att upplevelser av diskriminering och medvetenhet om rasism kan motivera till ett deltagande. Öppen rasism i samhället kan även motivera människor att gå med i politiken, eftersom man vill ingripa i rasismen.

Jag blir inte rädd eller modfälld av rasistiska människor eller retorik mot mångkultur – jag är rädd för den dolda rasismen i Finland. Människorna är ofta inte lika liberala som de tror. Själv upplever jag det som att trots att jag har varit med länge i lokalpolitiken litar man inte på mig lika mycket som på någon Virtanen eller Lindqvist, eftersom jag inte har den generationslånga historia som uppskattas lokalt.

Samtidigt som öppen rasism sågs som ett problem i samhället konstaterade man i diskussionen att rasismen ofta inte är synlig för alla, utan det kan vara fråga om diskret exklusion – att man upprepade gånger stämplas som utomstående. Just den här upprepade stigmatiseringen och kategoriseringen som invandrad betraktades som särskilt problematisk med tanke på deltagandet i samhället. Många i diskussionen lyfte fram den upprepade upplevelsen av utanförskap. Deltagarna hade också utvecklat strategier för att motarbeta invandrarstämpeln.

De stereotyper som gäller invandrare personer och överhuvudtaget stigmatiseringen i en homogeniserande invandrarkategori upplevdes påverka deltagandet negativt. De invandrade personerna är en mycket heterogen grupp och i diskussionen i små grupper påpekades även att en person som kommer närmare ifrån inte nödvändigtvis upplever samma saker som en person som kommer längre ifrån.

Jag har beslutat att jag deltar i samhällsdiskussionen endast i min expertroll via min yrkesbakgrund – det retar mig att regelbundet stämplas som invandrare. Jag är expert, men rätt ofta bjuds jag in till expertgrupper för att representera alla invandrade personer, vilket är helt absurt – eller som representant för min språkgrupp. På så sätt undervärderas min yrkeskompetens och min expertis. Även som expert på min bransch får jag ofta uttala mig bara om den invandrade befolkningens synpunkter, även om jag är expert på frågor som gäller alla.

Jag har varit tvungen att föra en diskussion med mig själv – är jag nu invandrarledamot och representerar jag invandrade personer? Själv tänker jag nog att jag representerar alla. På valfältet lyfter man lätt fram invandrarskapet. Jag har förstås lyft fram frågor som gäller alla minoriteter – ibland känns det som att det glöms bort i politiken.

Å andra sidan påpekade man att invandrarskapet i det finländska samhället för närvarande kan vara den upplevelse som gör att man aktiverar sig för att delta i samhället. Deltagandet kan ske både genom befintliga kanaler och på nya sätt, såsom genom att grunda en organisation eller delta i medierna.

En diskussionsdeltagare berättade att först inrättandet av en egen organisation möjliggjorde ett fullvärdigt och jämlikt deltagande. I diskussionen i små grupper var deltagarna eniga om att man till exempel som anställd i en organisation ibland blir bemött uttryckligen som invandrad person.

Man kan också ta kontroll över invandrarklassificeringen – det måste vi använda oss av! I princip borde det i Finland finnas bra möjligheter att delta i påverkandet i samhället. Det finns också människor som förväntar sig att "vi" ska tala. Dessa tillfällen bör utnyttjas.

Det att jag talar finska har även lett till begränsningar: det händer att man behandlar mig som en maskot; jag är den där trevliga invandraren som talar bra finska. Det finns också begränsningar med detta. Man måste sluta med att se finländskheten som det enda sättet att vara en medlem av det finländska samhället.

Speciell situation gäller för ryskspråkiga i Finland. Å ena sidan har de negativa attityderna mot ryssar långa rötter i Finland, och i diskussionen påpekade man att många har svårt att skilja mellan ryskspråkiga människor och Rysslands statspolitik. Utrikespolitiken påverkar kraftigt ryskspråkigas ställning och gemenskap. Enligt många diskussionsdeltagare kan de ryskspråkiga i Finland betraktas som en internt kraftigt delad grupp, där indelningen påverkas av utrikespolitiska frågor och konsumtionen av ryskspråkiga medier. Enligt diskussionsdeltagarna är det viktigt att det finns en förståelse för de ryskspråkigas situation även över gränserna. Man poängterade också att situationen eventuellt kan förändras i och med att även ryskspråkig befolkning kommer till Finland från Ukraina.

Ryska statens inverkan är ett faktum. Om man vill främja ryskspråkigas deltagande i Finland måste man utveckla kanaler där detta kan diskuteras på ett förtroendefullt sätt.

De motsättningar som gäller Ryssland kan vara tärande även inom de ryskspråkigas familjer.

De motsättningar som jag upptäckt gör mig försiktig när det gäller deltagandet i samhället.

Förtroende och diskriminering i samhället

I diskussionen påpekade man att felaktigheter som begåtts av myndigheterna och/eller rasistiskt och osakligt bemötande har en betydande inverkan på förtroendet. En diskussionsdeltagare konstaterade till exempel att "även om det är fråga om ett enskilt fall så kan det leda till en stor debatt och väcka stor misstro". Om man upplever att myndighetsverksamheten är orättvis, kommer många att tveka om det överhuvudtaget lönar sig att försöka påverka i samhället.¹

Upprepade erfarenheter av att förväntningarna och förtroendet inte uppfylls försvagar känslan av att bli hörd. Därför är det viktigt att man håller fast vid de löften som getts såväl inom myndighetsarbetet som i politiken och på organisationsfältet.

I diskussionen påpekades även att förväntningarna från den egna språkgruppen kan vara orealistiskt höga – och att man kan få kritik från den egna språkgruppen om man deltar i politiken.

Unga

I diskussionen om **ungas deltagande** framfördes många delvis motstridiga synpunkter. För det första ansågs det viktigt att unga deltar och flera diskussionsdeltagare konstaterade att deltagandet i organisationer och ungdomsarbetet har en positiv effekt.

Jag upplever att jag är ett barn av Helsingfors stads ungdomsarbete. Jag har fått många möjligheter att delta till exempel i ungdomsgårdarna, och dessa upplevelser av att ha lyckats har fört mig framåt.

Att tala om andra och tredje generationens invandrare upplevdes som stigmatiserande och nedslående. En diskussionsdeltagare konstaterade till exempel att "det är svårt att uppfostra barn till första generationens finländare om man också själv klassar dem som invandrare."

Om man kontaktar mig i egenskap av andra generationens invandrare känns det nedslående. Jag är inte intresserad av att delta. Jag är född i Finland och jag upplever inte att jag är någon andra generationens invandrare.

-
- ¹ Rapportörens anmärkning: om polisens verksamhet och vikten av förtroende, se t.ex. Himanen, M. (2021). *Turvallisuus ja institutionaalinen rasismi: esimerkkinä etninen ja rodullinen syrjintä poliisitoiminnassa. Rasismi, valta ja vastarinta: Rodullistaminen, valkoisuus ja koloniaalisuus Suomessa* (sidorna 185–197). Gaudeamus

År enda sidan ifrågasatte en del av diskussionsdeltagarna fokuset på "unga med invandrarbakgrund" och betonade att unga som är födda i Finland deltar i politiken och i påverkandet i samhället utifrån sina egna premisser. Viktiga faktorer för ungas deltagande rent allmänt är familjens socioekonomiska ställning och föräldrarnas utbildning. År andra sidan konstaterade man att om det i fråga om vissa unga handlar om underrepresentation i de demokratiska institutionerna bör det åtgärdas. Föräldrarnas uppmuntran betraktades som viktig – "det kan inte bara vara samhället som lockar till att delta".

Partierna

I diskussionen betonades betydelsen av de politiska partiernas engagemang i främjandet av deltagandet bland människor med olika bakgrund. Utan partiernas långsiktiga engagemang är det svårt att åstadkomma genuin inklusivitet.

Lösningar

I diskussionen poängterades det att jämlikheten skulle gynnas i betydande grad om de människor som verkar i de samhällliga institutionerna i snitt skulle motsvara hela samhällets befolkningsunderlag.

Bjuds vi in som invandrade personer eller som sakkunniga? Så länge det inte finns människor med olika bakgrund i branschen betraktas vi enbart som invandrade personer.

Det ansågs viktigt att slå sönder invandrarstereotypin: "ingen ska bemötas som en representant för en viss grupp utan man bör bjudas med på grund av sina personliga egenskaper".

Man diskuterade även situationen för de människor som är svåra att nå ut till med hänvisning till nyheterna våren 2022 om de människor som fallit offer för människohandel och arbetskraftsexploatering. På denna punkt ansågs det viktigt att kommunerna aktivt försöker nå ut till alla kommuninvånare och att resurser anvisas till denna verksamhet.